

Yalnız Aktör Terörizmi Nedir?

Yalnız Aktör Terörizmi Nedir?[i]

DEAŞ'ın Suriye ve Irak'ta etkinliğini en üst seviyeye çıkardığı 2014 yılından itibaren, özellikle Avrupa Kıtasında meydana gelen terör eylemlerinin ardından, "yalnız kurt", "yalnız terörist", "yalnız eylemci", "tek başına terör" gibi isimlerle anılan terör tipi, kamuoyunda bilinen hale gelmeye başlamıştır. Bununla birlikte, terör ve terörizmin tanımlanmasında yaşanan güçlükler, tek başlarına terör eylemleri düzenleyen şahısların isimlendirilmesinde ve tanımlanmasında da görülmüştür.

Farklı akademisyen ve devlet yöneticileri tarafından farklı isimlerle anılan bu terörizm türüne verilen ve batılı ülkelerde daha sık kullanılan "yalnız kurt" tabirinin kullanılması çok sayıda eleştiriye maruz kalmıştır. Bu eleştirilerin en başında terörizm gibi pejoratif anlam taşıyan bir olgu ile çoğu kültürde önemli bir yer tutan "kurt" adının yan yana anılmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle herhangi bir terör örgütünün hiyerarşik yapılanmasına dahil olmaksızın bireysel olarak terörizmin faaliyetleri yürüten şahısların "yalnız aktör" olarak adlandırılmasında fayda görülmektedir. Bu çalışmada da "yalnız kurt" ifadesi yerine "yalnız aktör" ifadesinin kullanılması tercih edilmiştir.

Feldman (2013) yalnız aktör terörizmi yerine, serbest terörizm, lidersiz direniş, lidersiz terörizm, tek başına terörizm ifadeleri kullanıldığını belirtmektedir. Feldman dini istismar eden terör örgütlerine bu tür eylemler için "kişisel cihat" kavramının dahi kullanıldığını ifade etmektedir. Feldman çalışmasında yalnız aktör terörizmini; bir ideoloji çerçevesinde, dışardan bir yönlendirme veya koordinasyon olmaksızın, askeri olmayan hedeflere karşı düzenlenen terör eylemleri şeklinde tanımlamıştır (s.271).

Özcan (2016); herhangi bir terör örgütü ile fiziki temas olmayan, ancak onun ideolojik görüşlerini paylaşan, yöntemlerini benimseyen veya kendi inanç ve ideolojisiyle, kendi eylem kararını alan tek kişilik terör eylemine "yalnız aktör" adı verildiğini belirterek, bu tanımın kurtların sürü halinde avlanmasına rağmen bu tip teröristlerin tek başına hareketinden yola çıkarak tanımlandığını ifade etmektedir.

Bakker ve Zuijdewijn (2015) ise yalnız aktör terörizmini; "daha geniş kitleleri etkilemek amacıyla doğrudan destek almadan planlama yapıp saldırının hazırlanması ve uygulanması amacıyla hareket eden, herhangi bir grup veya kişi tarafından yönlendirilmemiş olan, ideolojik olarak motive olmuş, tek bir eylemcinin şiddete başvurma veya tehdit kullanması" biçiminde tanımlamışlardır.

Hamn (2013) ise yalnız aktörleri "bir hükümetin veya terör örgütünün yardımı veya teşviki olmaksızın tek başına hareket eden, bir hiyerarşinin yönlendirmesi veya liderliği olmadan hareket eden, plan ve metotları herhangi bir dış destek olmaksızın kendi kendine tasarlayan ve hareket eden, tamamen yalnız kişi" şeklinde ifade etmiştir.

Başka bir çalışmada; yalnız aktör teröristlerinin, terörizmin tanımına uygun eylemlerde bulunduğu, ancak bu eylemleri resmi bir emir komuta veya organizasyon yapısı dışında yaptıkları ifade edilmektedir. Ayrıca yalnız aktörün, belirli bir terör örgütüne sempati duyabileceği veya duymayabileceği, bir ideoloji tarafından motive edilebileceği gibi bir ideolojiye bağlı olmayabileceği de belirtilmektedir. Buradan hareketle yalnız aktör terörizmi, uyuyan hücre olarak tanımlanan ve terör örgütlerine bağlı olan yapılardan farklı olarak kavramsallaştırılmıştır. Bu çerçevede yalnız aktör terörizmi bir terörist ağı veya örgüte bağlı olmaksızın faaliyet gösteren, ancak söz konusu terör ağı ya da örgütüyle ideolojik bir bağı olabilecek kişilerin düzenlediği eylemler olarak tanımlanmıştır (Phillips, 2012).

Yalnız aktör terörizminin sadece silahlı eylemlerle sınırlı olmadığını öne süren bir çalışmada ise bu tür terörizme sabotaj türü eylemler, siber saldırılar da yalnız aktör terörizmine dahil edilmiştir. Bu noktadan hareketle yalnız aktör terörizminin devletleri yıpratmak, devletin işleyişini engellemek ve dikkatleri çekmek amacıyla akla gelebilecek her türlü alanda düzenlenen terör eylemlerini kapsadığını belirtmek mümkündür.

Alakoç (2015) tanımlardan yola çıkarak yalnız aktör teröristini; bir terör örgütünden fiziksel ya da maddi destek almayan terör eylemi planlayan, organize eden ve eylemi gerçekleştiren bireyler olarak ifade etmiştir.

Karaağaç (2020) ise lidersiz terörizm şeklinde ifade edebileceğimiz bu metotta teröristlerin, herhangi bir örgüt, hücre, demek bağıntısı olmaksızın tek başlarına hareket ettiklerini ifade etmektedir. Karaağaç çalışmasında yalnız aktörlerin bir emir komuta yönlendirmesi olmadan eylem taktiklerini ve yöntemini belirleyen kişilerin, yine kendileri tarafından planlanan ve düzenlenen eylemlerini başrolünde yer aldıklarını belirtmektedir (s.176).

Kavramsal çerçevesi belirlenmeye çalışılan "yalnız aktör" ve "yalnız aktör terörizmi" üzerine anlaşılmış ortak bir tanımlama bulunmadığı, hatta kavramın çeşitli şekillerde isimlendirildiği görülmektedir. Her ne kadar DEAŞ terör örgütü ile gündeme gelmiş ise de bu kavramın esasen "beyazların üstünlüğü" savunucusu radikal ırkçılar tarafından ilk kez kullanıldığını da belirtmek gerekir. Bu nedenle "yalnız aktör" terörizm yönteminin DEAŞ'ın ortaya çıktığı dönemden daha öncesinde, 1990'lardan itibaren radikal beyazların üstünlüğü savunucusu örgütlerce özellikle de Amerika Birleşik Devletlerinde kullanıldığı da anlaşılmaktadır. Bu nedenle yalnız aktör terörizminin dini istismar eden terör örgütleriyle birlikte anlaşılması DEAŞ'ın sahnesiyle çıkmasıyla eş zamanlıdır. Ancak günümüzde kamuoyunda yaygın olan "yalnız aktör" = "Din motifli terör örgütleri" algısı gerçeklikten uzak bir yaklaşımdır.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus ise terör örgütleri uygun zemin buldukları takdirde yalnız aktör terörizminin yeniden canlanabileceğidir. Her ne kadar 2017 yılından itibaren bireysel temelde gerçekleşen bu tür eylemler azalmış gibi görünse de dünya genelinde terörizmin artması halinde yalnız aktör eylemlerinin de artabileceğini öngörmek güç olmayacaktır.

Bir diğer konu ise, yalnız aktör olarak hareket eden teröristlerin, herhangi bir terör örgütüne hiyerarşik olarak bağlı olmamaları nedeniyle, eylem öncesi tespit edilmeleri ve yakalanmalarının da güç olmasıdır. Bu zorluk nedeniyle kolluk güçlerinin istihbarat faaliyetlerine ağırlık vermeleri, bireylerin radikalleşmelerinin önlenmesine yönelik tedbirleri artırmaları önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Alakoç, B. P. (2015). *Competing to Kill: Terrorist Organizations Versus Lone Wolf Terrorists*. *Terrorism and Political Violence*, 29(3), 509–532. doi:10.1080/09546553.2015.1050489
- Bakker, E. ve Zuijdewijn, J.R. (2015). *Lone-Actor Terrorism: Definitional Workshop*. *RUSI* workshop. <https://rusi.org/publication/occasional-papers/loneactor-terrorism-definitional-workshop>.
- Feldman, M. (2013). *Comparative Lone Wolf Terrorism: Toward a Heuristic Definition*. *Democracy and Security*, 9(3), 270–286. doi:10.1080/17419166.2013.792252.
- Hamm, M. (2013). *Lone Wolf Terrorism in America: Using Knowledge of Radicalization Pathways to Forge Prevention Strategies*. YouTube video. (26-1:00 mins.) National Institute of Justice, 2013. <https://www.youtube.com/watch?v=px-lhuA1ZgA>
- Karaağaç, Y. (2020). *Yeni Tehdit Algılamaları Işığında Yalnız Kurt Terörizmi ve Sosyal Medya İlişkisi*. Ali Burak Dancılı (Ed) Güvenlik, Teknoloji ve Yeni Tehditler (ss. 175-192). Nobel Yayıncılık.
- Özcan, N.A. (2016). *Örgütsüz teröristler: Yalnız kurt*. https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/5624/Orgutsuz+teroristler_+___Yalnız+kurt___
- Phillips, P. J. (2011). *Lone Wolf Terrorism*. *Peace Economics, Peace Science and Public Policy*, 17(1). doi:10.2202/1554-8597.1207.

[1] Atuf için: Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi TERAM (2020). *Yalnız Aktör Terörizmi Nedir?* Erişim Adresi: <https://www.teram.org/icerik/yalnız-aktor-terorizmi-nedir-81>